U 35/2022 vp
Yritysten kestävän toiminnan huolellisuusvelvoitedirektiivi

Työelämä ja tasa-arvovaliokunta 24.5.2022
Vastuullisuusasiantuntija Saara Haapasaari

HEUNI

Yritysten vapaaehtoiset toimet eivät ole olleet riittäviä

Vahvistamalla lainsäädännöllä yritysten vastuuta kunnioittaa ihmisoikeuksia ja suojella ympäristöä edistetään reilua kilpailua, työelämän perusperiaatteiden toteutumista sekä ilmastonmuutoksen hillitsemistä.

Riippumatta yrityksen koosta, jokaisen yrityksen tulee toteuttaa asianmukaista huolellisuutta. Asianmukainen huolellisuuden luonne ja laajuus voidaan sovittaa yrityksen kokoon ja toimintaolosuhteisiin (OECD).

Toimenpiteet tulee suhteuttaa haitallisen vaikutuksen vakavuuteen ja todennäköisyyteen, joiden perusteella yritys priorisoi toimenpiteidensä järjestyksen.

Direktiivin velvoitteet ja hyödyt tulee ulottaa suomalaisiin, eurooppalaisiin ja globaaleihin arvoketjuihin

Pakollinen asianmukainen huolellisuus parantaisi myös Euroopassa ja Suomessa esiintyviä työelämänihmisoikeusloukkauksia ja haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden asemaa.

HEUNI on yli kymmenen vuoden ajan tutkinut ulkomaalaisten työntekijöiden työolosuhteiden toteutumista Suomessa ja Suomen lähimaissa.

Kaikkein vakavimpia ihmisoikeusongelmia, ml. äärimmäistä työvoiman hyväksikäyttöä ja pakkotyötä esiintyy myös Suomessa, erityisesti rakennus-, siivous- ja maatalousaloilla.

Täten toivomme, että Suomi korostaisi kansallisessa ja kansainvälisessä keskustelussa myös direktiivin hyötyjä kansallisissa ja eurooppalaisissa arvoketjuissa, globaalien, kolmansiin maihin ulottuvien arvoketjujen lisäksi.

Keskittyminen vakiintuneisiin liiketoimintasuhteisiin on epäselvä määritelmä, jonka käyttö voi aiheuttaa ei-toivottuja vaikutuksia

Keskittyminen vakiintuneisiin liikesuhteisiin on ristiriidassa YK:n periaatteiden ja OECD:n ohjeiden kanssa, joissa keskitytään aiheutettujen haittojen vakavuuteen huolimatta liiketoimintasuhteen luonteesta.

Huolenamme on, että jotkut yritykset muuttavat liikesuhteitaan niin, että ne eivät täyttäisi vakiintuneen liikesuhteen määritelmää, ja täten direktiivin vaatimukset eivät koskisi näitä suhteita.

Esimerkkinä jotkut yritykset voisivat keskittyä vain lyhytaikaisiin liikesuhteisiin, joka toimii vastoin direktiivin tavoitetta ohjata yrityksiä pitkäkestoisiin liiketoimintasuhteisiin.

Riski voisi toteutua esimerkiksi rakennusalalla, jossa tyypillisesti aliurakkasopimukset ovat lyhytkestoisia.

Asianmukainen huolellisuus on jatkuva prosessi, jota tulee toteuttaa yrityksen koosta ja toimialasta riippumatta

Ehdotuksen soveltamisala vain suuriin yrityksiin sekä keskisuuriin tietyillä toimialoilla on mielestämme liian suppea rajaus.

Yritykset voivat priorisoida toimintaansa, ja täten niitä ei odoteta toimeenpanevan kaikkia vastuullisuustoimia yhtä aikaa.

Asianmukainen huolellisuus ei ole kohtuuton vaatimus, vaan jatkuva ja järjestelmällinen haitallisten vaikutusten tunnistaminen, lieventäminen, ehkäiseminen ja pysäyttäminen on keskeinen osa jokaisen vastuullisen yrityksen toimintaa.

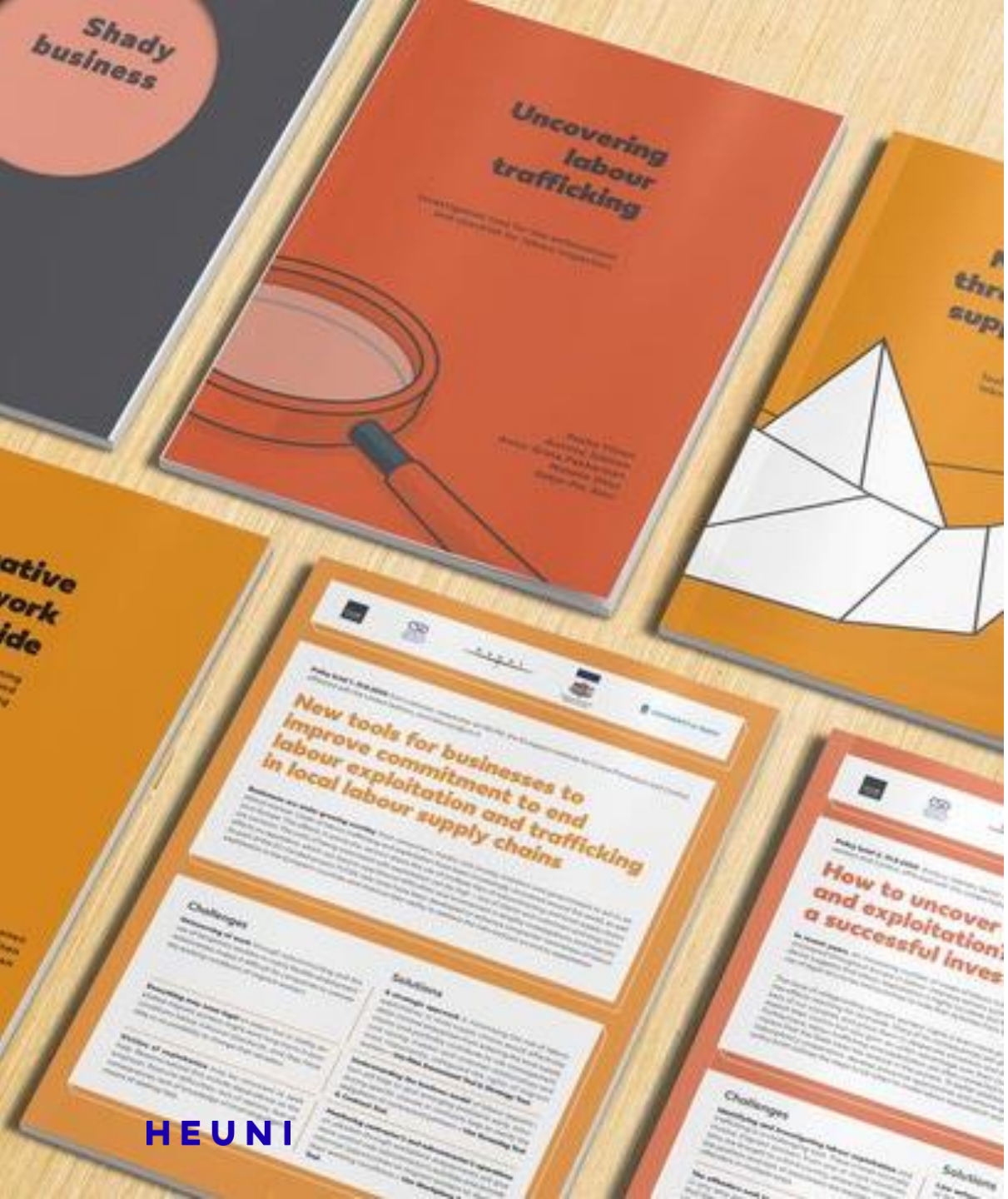

HEUNIn julkaisut

- Kaikki materiaalit saatavilla verkkosivullamme: www.heuni.fi

- Työkalupakki yrityksille: ENG, LV, EE, BG, FI
- Normative Framework and examples of contractual clauses Normative Guide 2020
- Opas riskienhallintaan: FI
- Hankintaopas julkisille hankkijoille:
- FI, SE, ENG

Yhteystiedot

Saara Haapasaari
saara.haapasaari@om.fi
050 476 7855

@heuni_institute @heuni_institute www.heuni.fi

HEUNI

The European Institute for
Crime Prevention and Control,
affiliated with the United Nations